

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
**OSCULO MORBIFICO
ET MORTIFERO.**
Son schädlichen und tödtlichen Fuß,

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſæ Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB.
CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFES.
SORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.

FACULT. MEDICÆ SENIORE, DECANO SUO SPECTATISSIMO,
Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo, omni honoris cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSUVETIS

ANNO MDCCXLVI. D. AUG.

Publicæ ac placidæ Eruditorum ventilationi subijciet

RESPONDENS

JOHANN GOTTLOB HENTSCHEL,
BISCHOFFSWERDA MISNICUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

DEO TER OPTIMO ET MAXIMO
OMNIS MEDICINAE AUCTORI,
CONSERVATORIQUE BENIGNISSIMO,
PATRIÆ PATRIBUS CONSCRIPTIS

SPECTATISSIMIS,
DOMINIS MEIS OMNI OBSERVANTIA COLENDIS,

VT ET

ILLUSTRIBUS,
EXCELLENTISSIMIS, PRÆNOBILISSIMIS, DOCTISSIMIS,
ATQUE EXPERIENTISSIMIS
VIRIS

PER TOTAM VITAM SUMMOPERE DEVENERANDIS,
QUORUM SOLIDA ERUDITIONE, DOCTRINAQUE IMBUI
TAM IN CELEBERRIMA FRIDERICIANA,
QUAM GYMNASIO, QUOD BUDISSÆ FLORET,
MIHI LICUIT,

NEC NON

GRATISSIMIS, ACCEPTISSIMISQUE
MEIS PARENTIBUS,
QUIBUS PROXIME, ET SECUNDUM DEUM VITAM MEAM, PATRIMONIUM,
SALUTEM, OMNIAQUE MEA EX FILIALI OBEDIENTIA DEBEO,

DENIQUE

MÆCENATIBUS, PATRONIS, FAUTORIBUS,
ET AMICIS

OMNI HONORIS CULTU SUSCIPIENDIS
HANC INAUGURALEM DISPUTATIONEM
IN GRATISSIMI ANIMI MEI MONUMENTUM
PRO TOT, TANTISQUE BENEFICIIS IN ME IMMERENTEM HUC USQUE COLLATIS
OMNI RELIGIONE, PIETATE, REVERENTIA,
SUBMISSOQUE ANIMI AFFECTU
D. D. D.

RESPONDENS.

PROOEMIUM.

Officia, quibus homines invicem
famam, honorem, commodum,
salutem, incrementum ac singu-
la bona animi & corporis pro-
movere solent, id efficiunt, ut
ei, cui præstantur grata & acce-
pta sint, adeoque ipso effectu
proficiant, non officiant: ideo CICERO *I. offic. in*
quit nulla vitæ pars neque publicis, neque privatis, ne-
que forensibus, neque domesticis in rebus, neque si te-
cum agas quid, neque si cum altero contrabas, vacare
officio potest: in eoque excolendo sita est vitæ honestas
& in negligendo turpitude: quam ingenuo, prom-
pto ac placido affectu animi, amica talia officia sæ-
pe præstantur, attamen nonnulla eorum partim one-
rosa & molesta, partim incommoda & noxia sunt,
quando animum, vitam & sanitatem pro fratribus &
amicis ponere & relinquere quidam solent aut plane
A 2 debent:

debent: quid dicamus de fida, honesta, proba & integra conjuge, quæ ex officio amoris voluntatem suam proprio suo marito subjicit & partim mutuo consortio in operosa, molesta & intricata sæpe œconomia, partim propagatione sobolis ex graviditatis, puerperii, lactationis, ablactationis &c. statu & causa manifestis virium decrementis, sanitatis offensionibus, imo sæpe vitæ periculo & jacturæ exponuntur; sub qua consideratione quæstio medico-legalis oritur, an uxor teneatur jure viculi matrimonialis cohabitare marito, qui corpore impuro & morbofo affectus est, unde varia consequentia mala, in uxorem transcendentia & communicabilia metuenda sunt: quod argumentum in casibus forensibus ventilatur & pro uxorum sanitate conservanda deciditur: ita variis modis ac exemplis probari potest quod officia amoris pro salute & sanitate proximi conservanda interdum valde molesta, aliquando etiam plane funesta sint; testimonio eorum, qui agris, morbo summe periculoso, pestifero, maligno, contagioso decumbentibus, ministerio & cura pro anima & corpore adstant propriamque suam sanitatem & vitam magno aut certo exponunt periculo: qua de causa veritati consonum est assertum CICERONIS quando *II. de offic. c. 18.* dicit: *sunt officia, quæ aliis magis, quam aliis debentur*: ob id etiam jus naturæ concedit, ut in officiis charitatis præstandis prudentiam observemus, ne nostro insigni damno aliis, sine certo, necessario & congruo commodo ministremus, sicut porro amor a se ipso incipit, & dein proximum
 sicut

sicut nos ipsos diligere jubet, ita officia charitatis aliis non debemus, quando inevitabile damnum inde expectandum est. Nec quidem propterea effatum AMBROSII *Ep. 2. ad Corinth.* improbandum est, quod *ficta charitas sit, quæ in adversitate deserit*, quando videlicet hoc officio amoris proximo in rebus adversis solatium & opitulationem acquirere & promovere possumus; ita mulierem obligatio divina & naturalis cogit, ut marito officia æqua, justa & necessaria præster, quæ salutem animæ & corporis illius promovere possunt, etiamsi sub hoc ministerio illa incommoda & detrimenta extimescere possit: Quolibet igitur tempore medici testati sunt, quod non indiscretim medicus obstringatur officio artis suæ quibuslibet succurrere; pertinet huc testimonium HIPPOCRATIS *Lib. de arte & Lib. 1. de Morbis*, quod *nefas sit ægris, morbo victis aut deploratis, remedia præscribere, quod non recte sit, si quæ sanatu impossibilia sunt, quis sanaturum in se recipiat*; cum quo GALENI *Com. 1. aph. 8. Com. 2. aph. 29.* & in *Meth. Med. Lib. 2. cap. 9.* consentit: Sic pariter CELSUS inquit: *Lib. 5. c. 26. prudentis hominis est, eum, qui servari non potest, non attingere: conf. P. ZACHIAS Qu. med. leg. Lib. 6. tit. 1. qu. 8.* Propterea officia humanitatis, amoris & beneficii sua habent tempora, loca, subjecta, suos gradus, limites, respectus & fines: quare CARRARIUS *de med. & ej. offic. P. 2.* inquit, quod *medici privati, qui publico stipendio & juramento non sunt vinculati, cogi non possint, qui in foro conscientiæ tuti sunt, si ad ægros curandos*

*randos ire recusaverint: idem etiam BOHNIUS de
 off. Med. Dupl. P. 1. c. 4. p. 60. affirmat, quod in non-
 nullis casibus medico liberum sit, medelam suscipere
 ac detrectare; inquit porro: quid obliget ergo medicum
 ut cuius operam suam roganti assurgat, non apparet:
 nimirum nec natura, nec lex, nec contractus &c.
 Sed hæc libertas non in abusum duci debet, siquidem
 christiana æquitas etiam postulat, ut ægris, quippe
 deploratis, solatio & qualicumque linimento subvenia-
 mus, idque efficiamus, quod SENECA de se profes-
 sus est: *Lib. de vita beat. c. 17. non perveni inquit ad
 sanitatem, nec perveniam quidem; deliniamenta magis,
 quam remedia podagræ meæ compono, contentus si va-
 rius accedit & minus verminatur,* sic etiam cum aliis
 officiis amoris res comparata est: etenim ipse amor
 aut affectu aut effectu sæpe multa pedissequa com-
 plectitur detrimenta, præcipue si quoad moralem
 intuitum immodicus, excedens, anxius, impatiens, in-
 satiabilis & impetuofus est, de quo deinceps illud
 OVIDII valer de art. am. *L. 2. v. 515. quod juvat exi-
 guum est! plus est, quod lædit amantes - - - tot sunt
 in amore dolores, quæ patimur, multo spicula felle ma-
 dent:* talis imprudens amor aliquando ipsum phil-
 trum est, quando immorigera ingenia brutum mag-
 is cestro & orgasmo incaustum amorem concoquunt,
 unde insignes rationis confusiones & furiosa inter-
 dum deliria oriuntur. *conf. HORSTIUS de natura
 amoris, ROLFINCK. Lib. 2. conf. 9. p. 142. præterea
 talis immodicus aut impudicus amor varias corporis
 ægritudines causatur, quod SUIDAS in ἐξ ἕρωτος p. 301.
 indi-**

indicat: quod *ex amore interdum morbus oriatur*: ideo *Theocritus* aut *Homerus Idyll. II. v. 55.* scribit: *Heu mihi tristis amor, quem mihi atrum e corpore sanguinem, velut palustris hirudo inhaerens, omnem exfluxisti*: testem insuper producimus **QUERCETANUM**, qui longam feriem morborum, ab ejusmodi pravo amore provenientium, hisce verbis in **DIÆTETICIS** c. 29. commemorat: *si morbos ex amore prodeuntes spectemus, corporis & animi molli-tem parit, languores, lipothymias, syncopes, paralyses, eruditates, omnis generis arthritides, vigilias perpetuas, multosque alios, quos illico author recenfer: vid. VALLERIOLA Loc. com. Lib. 3. c. 13. p. 413. Victor. Pallu in Stadio Medico p. 204. Alph. Sanctacr. de Melanchol. p. 33.* Nec solum ex amore impetuoso & clandestino multi corporis morbi originem ducunt, sed exempla plane mortis ex amore ab attentis & peritis observatoribus allegantur: Inter alia signa, quibus homines invicem officia amoris praestant notanda sunt oscula, quæ vel honesto & pudico, vel lascivo & voluptuoso modo nunc causa, alibi effectus amoris esse solent: quare **WILLISIUS** in *Oper.* ubi de *distributione nervorum* c. 22. agit, causam reddere nititur, cur oscula mutua labiis impressa affectum moralem & organorum genitalium commotionem illecebrosam irritent & excitent: quod vero hoc officium amoris interdum cum insalubritate & consecutione atque effectu pernicioso combinatum sit, non solum rationibus & exemplis moralibus, sed etiam physicis probari potest; qua de causa in Medico foro

foro de osculorum puritate & impuritate aliquando tractare & differere licet: hinc præsentī inaugurali Specimine de OSCULO MORBIFICO ET MORTIFERO agere constituimus: cui labori ut cœlestis bonitas prosperos largiatur successus, in ostio hujus tractationis precamur.

§. I.

Quod *Suavia*, amico & *sincero* animi affectu data, interdum *malum* effectum habeant, imprimis autem *vita* & *sanitati* quandoque *perniciosa* existant, *præsentis* disquisitionis argumentum est. Secundum *communem* acceptionem *Oscula* Signum *amoris* & *benevolentia*, imo exquisitæ, firmæ, sinceræ & singularis propensæ *familiaritatis* esse debent: ideo ap. *Ebræos* erant *signum Solutationis*, & in primitiua Ecclesia Signum *Charitatis* & *Pacis*, juxta *1 Petr. 5. v. 14.* *1 Cor. 16. v. 20* vid. TERTULL. *de orat. c. 14.* BYNÆI *Chr. crucif. c. XI. ff. 8. p. 377. sq.* MÜLLER *de Osculo Sancto.* KEMPIUS *de osculo.* apud illos autem tria osculorum genera familiaria & consueta fuerant, *primum* erat *osculum propinquorum*, quo se *salutabant*; *alterum* fuit *osculum separationis*, quo a se invicem *valedicebant*, *tertium* extitit *osculum magnitudinis* s. *Homagii*, quo reges principesque agnoscebant & *subjectione* venerabantur: quare *adorare*, ad *os referre* & *osculari* unum eundemque denotabat actum & affectum: eodem significatu *Basia* nominabantur *oscula Pacis*, referente AMALARIO *de Eccles. off. Lib. 3. c. 31. 32.* hinc antiquitus *varia prædicata* osculorum *Pacis, fidei, charitatis* & *securitatis* innouerunt, lem

lem cultum *subjectionis* & *religiøse* venerationis per osculationem duxerunt Israelitæ in *abusum* & *idololatriam*, quando Deos suos *fictivos* ac *imagines* osculis excipiebant, referente SPENCERO *de legib. Hebræorum ritualibus Lib. 1. cap. 3. p. 237.* & provocat ad textum *Hosæ 13. v. 2.* in quem locum imprimis conferendus est MARCKIUS in *Comm. in 12. Propb. min. in b. l.* ubi etiam agitur de *Idololatria*, quæ committitur, quando *Papæ pedes* osculis, velut *religiøsa* devotione, honorantur: addit denique ille author: *cultus religiosus per oscula in oriente æque & magis, quam Roma fuit exhibitus*; MARTINIUS in *Lexico Philologico* refert, quod *Scholastici septuplex osculum memorent, unionis videlicet, amoris, reverentiæ, honoris, reconciliatæ, pacis, impiæ prodicionis, lasciviæ & procacitatis*: porro indicat, quod *osculario varia sit, objecto & fine: osculabantur enim os, coput, malam, humeros, aut manum, aut tergum manus, ad significandam benevolentiam, gratiam vel subjectionem.* Sic porro *Græci* sacrum & *religiøsum* cultum *osculo* offerebant, & *Romani* osculo *benevolentia* se invicem salutarunt, teste CASAUBONO ad *Ful. Suetonium c. 13.* idem recenset MARTINIUS *l. cit. tit. Osculario* ad fin. *Osculandi ritus ap. Romanos quoque erat: Osculabantur autem propinquas, non tamen si famosa essent: CIC. IV. de Republ. atque etiam si qua erat famosa, ei cognati osculum non ferebant.* Non minus ap. *Belgas & Gallos* oscula sunt *amicitiæ & salutationis* vulgaria indicia, annotante HOFMANNO in *Lexico.* Præterea ex *Historia Hebræorum* constat, quod *Doctores discipulos* suos ex amore osculis exceperint: vid. LIGTHFOOT *hor. hebr. p. 484* de *SOCRATE* referunt *historiæ*, quod *Sodomia* Crimine diffamatus fuerit,

quoniam *formosos pueros & discipulos osculis & amplexibus fovit*, *conf. SENECA de vit. beat. c. penult. & TERTULLIANUS in Apologeto c. 46. CHARMIDES in Xenophonis Convivia p. 698.* Non aliter testatur BYNÆUS *l. c. p. 337.* quam quod *orientales gentes amicos obviam euntes osculo salutaverint: juxta communem igitur consuetudinem oscula erant signum intimioris amicitiae, inde sec. JCros jus osculorum augebat jus sponsaliorum, conf. Conv. RITTERSHUSIUS, Paulus Franc. ROMANUS, Franc. STYPMANN de osculis.* De Megarensibus scribit Cal. RHODIGINUS *Lect. Antiqu. Lib. 15. c. 9. p. m. 788. D.* quod *inter eorum pueros vere inveniunt certamen osculorum ageretur, quique suavius amantem esset osculatus, corollis onustus abiret: idem etiam Lib. 4. c. 3. p. 175. C.* testatur, quod ap. antiquos osculatio genus adorationis, honoris & solutationis extiterit. *conf. Lib. 30. c. 8. fin.* inde liquet, quod hoc Signum amoris & honoris ingenua intentione bonum scopum habuerit; secundum nostrum intuitum autem atque propositum, quod interdum oscula aliis bono animo collata, perniciosam vicissim operationem & consecutionem habuerint.

§. II.

Sunt præterea quidam, qui oscula nominant talem oris contracti, compressi, aut sec. Martinium parvi adnotationem, velut ritum promittendorum & præstandorum officiorum; ita enim hic author sub voce BASIUM scribit, *Donat. in Eun. 3. 2. tria sunt osculandi genera, Osculum scil. Basium & Suaviium: Oscula officiorum sunt, basium pudicorum affectuum, Suavia libidinum vel amorum.* Perotus ita exponit, *ut osculum officii sit, ut cum e longinquo redentes salutamus atque osculamur. Basium pudicorum, ut Patris*

Patris in filium: Suorum voluptatis. Osculabantur igitur homines sec. antiquos mores, ritus & consuetudines aliorum *os, frontem, oculos, manus, pedes & humeros*: nos hoc themate *usitata* oscula intelligimus, quibus *ore alterius* os hujusque labia leniter *contingimus*, comprimimus, comprehendimus: hinc *recentioribus* annis denuo increbuit illa *familiaris* consuetudo, qua personæ, *aliquandiu corpore absentes* & remotæ, *denuo* convenientes, *pristinam* amicitiam & *recentem* lætitiā de *nova presentia* atque conspectu *osculo* probant, quo invicem genas atque os molliter *honesto* blandimento comprimunt invicemque suaviter *salutant* & in adventum gratulantur. *Talia* oscula, quibus *os ori* admovetur, *labia mutua* complicantur, & communiter *salivo* mutuo *contactu* aspergitur, aut *expiratio* ex *ore, naribus & pectore* invicem communicatur, *proprio* sensu ita nominantur, unde a *delicatis* Saxonibus blande & *suaviter* vocantur in *diminutivo* ein Mäulgen, Mündgen, *os exiguum*, contractum, compressum, osculum: de *rotibus* hoc themate differimus & prædicamus, quod *aliquando* *noxium* effectum post se relinquere soleant: Hinc *minus* consultam, nec salubrem consuetudinem esse indicamus, *promiscue* *peragre* advenientes *osculo* tali salutando excipere, de quibus imprimis *dubitandum* an *puro* corpore præditi, an non *morbose* quadam infectione vel *roto* corpore, vel in *ore, naribus & pectore & rotibus* affectibus & *impuritatibus* laborent, de quibus in sequentibus agendum: testem suffragantem hujus caute læ allegamus *Edvardum* MAYNWARINGIUM in *historia & Mysterio luis venereæ* cap. 7. Si quis enim de *impuro* & *incasto* vitæ genere, de *insobria*, imtemperata & *impura*

diato, aut quod in *impuro loco* commoratus sit, suspicio-
nem gerit, *huic osculum ferre minus* securum est. Haud
tamen asserendum & metuendum est, quod aliorum data
oscula similem morbosam infectionem propagare vale-
ant. Referuntur nonnullæ historiæ, de quibus tamen ad-
huc *dubitare* licet, quod *venenosus* subjectis quidam homi-
nes *nutriti*, indeque *oto corpore venenati* redditi fuerint,
ut *alii* homines, qui *cum illis* ullum commercium habue-
runt, *venenosa lethifera* qualitate contaminati fuerint:
memorabilem de hac observatione mentionem facit RE-
GES. in *Camp. Etyf. juc. qu. 63. num. 4.* sequentibus verbis:
Apud AVICENNAM *Lib. 4. fen. 6. tr. 1. cap. 2. legitur historia*
de anu, quæ napello fuit nutrita sine ullo rocumento, a par-
va quantitate incipiens, quousque assuefacta ad magnam si-
ne noxa pervenit. Puellam quoque aliam ex Ruffo narrat,
quæ veneno nutrita fuit, puta napello, ut Reges, qui cum
ea convenirent, interficerentur: ipsa vero tam venenosa
evasis, ut illius saliva animalia enecaret & gallinæ ad illius
spurum non appropinquarent. Hac eadem vocatrice Ægy-
priorum Reges usos fuisse lib. de viribus cordis idem Avicen-
na verulit; nec hanc fallendi venenandique artem Mithri-
datem Ponti Regem ignorasse, testis est RHODIGINUS L. XI.
ant. lect. c. 13. qui aliam hac astutia & calliditate insigniter
venenatam, adpectu vero pulcherrimam a Rege quodam
Indorum Alexandro M. doloso munere oblatam ex Aristote-
le refert lib. de regimine &c. de qua observ. conf. MIZAL-
DUS Memorab. Cent. 1. apbor. 59. p. 15. SCALIGER exerc. 175.
MERCURIALIS de morb. venenos. Lib. I. cap. 9. RENODÆUS
Instit. pharm. Lib. 1. c. 13. MOEBIUS fund. medic. physiol. c. 10.
MERCURIAL. de venen. & morb. venenos. L. 1. c. 6. SCHENCK.
obs.

obf. Lib. 7. JONSTON. *Taumatogr. Class. 10. c. 2.* SCHURIG. *Cbrysol. c. 5. §. 82 83 84.* LUDWIG *di Baribema in ienerario L. 4. c. 2. Ev. Fr. Ost-Ind. Lust-Gart. P. 3. p. 1471.* & plures alii. Si igitur *roles* unquam ullibi extiterant *venenari* homines, de quo adhuc *nobis dubitare* licebit, donec firmiorem & pleniorum de hac narratione certitudinem consecuti fuerimus, quis dein dubitaverit, quin *oscula ab illis data aliorum* hominum *nudis* partibus aut genis, aut fronti, manibus &c. *noxam* intulerint, de quibus autem *dubiis* casibus uberiorem allegationem & præsumptivam explicationem facere haud lubet, sed *certiores* & evidentiones *observationes* & *demonstrationes* adducere placet.

§. III.

Præter hæc annotationes, *generatim* præmissas, porro sciendum, quod mos *salurandi* cum *osculis* variis gentibus familiaris fuerit, qui vero, ut ante indicavimus, *non* æque *indiferentim* probandus & salutaris existit: id etiam monet *Christianus Franciscus* PAULLINI in der *Zeitkürzenden Lust P. 2. annot. 15. p. 136* cujus verba: Eine üble Gewohnheit in Frankreich, Holl- und Engelland, da keines zum andern kommen darf, ohne Kuß, auch die alten Rungel-Mäuler nach dieser Thorheit lüßtern sind. Mein redliches Thüringen wuste ehemahls von dieser Weise nichts, jezo aber wird sie auch gangbar. Wer kans ohne Unmuth sehen, wann man den armen kleinen Kindern, durch das garstige Küßen, vorgekaute Speisen u. d. m. den verhaltenen Scharbock so frühzeitig einflößet. *Ecquis non horrore* quodam percutiatur, si quidam *morientes*, aut plane *mortuos* *osculis* deplorare solent: quod amici quidam *moribundos* osculati fuerint, testantur QUINTILIANOS

Proem. Lib. 6. Josephus GORIONIDES *Lib. 2. cap. 2.* quod ap. *veteres propinqui* vel amici *morientem* osculabantur, quasi *excepturi fugientem animam*, affirmat CHRYSOSTHOMUS *homil. V.* quod adhuc *hodiernis* temporibus id contingat, ut in *articulo & momento mortis* quidam amici, consanguinei, cognati, germani & uterini conjuges cum anxio ploratu & clamore osculis insultent & turbent ægros, tantumque efficiant, ut mortis dilationem & retardationem causentur, daß sie die Sterbenden auffchreyen, quod testimonio singulari probavit DN. D. PRÆSES in *A. N. C. & in Opusculis Philos. medicis obs. 1. p. 547. de morte critica dilata.* Quod ipsis etiam *mortuis & cadaveribus* antiquiores oscula dederint, testimonio perhibet BARTHIUS ad *Statum Theb. L. 12 v. 28.* nec desunt *nostris* temporibus imitatores, qui fervente amore concitati, *mortuis* suis osculis valedicunt eosque dimitunt. At dum de *osculis perniciosis* primario agere constituimus, antea adh. in memoriam incidit observatio, qua medici etiam talia suavia certis subjectis *agrotantibus* & in certis *morbis salubria* cognoverant. Constant experimenta, quando ad *præservandos oculos a voriolarum & morbillorum* invasione, aut ad præservandas *fauces a simili contagio*, quidam homines varias radices *alexipharmacas*, aut semina anisi, fœnic. bacc. lauri, Camphoram aut nonnullas resinas antea *maslicant & halitu, assatu* aut *osculis in palpebras* aut *os* delatis, auxilium ferre nituntur, sicut porro *os graveolens* halitu & expiratione *alteri* valde *nauseosum* atque adversum est, ita *ore* detentæ aut *maslicatæ* species *sua-veolentes, aromaticæ, cordiales, analepticæ, diacinnamomi, diagalangæ, diareos, dialauri, diambrae, diamoschu, dianthos,*

rhos, confectiones variæ, imprimis alkermes completa &c. *suavi* exhalatione atque odore *osculis* communicato *debilibus* ægris *confortationem* & refectionem conciliant, qualia *oscula*, *sanis* data, aliquando *cereis* subjectis *philzrum naturale* esse solent, quæ propterea & animo & corpori *grato*, amœna & *salubria* existunt: ita posthabito *moralis* intuitu & effectu, oscula, ita comparata, *naturali* etiam qualitate & efficacia, ni *individualis* averfatio & idiosyncrasia intercurrat, *viribus* etiam *corporis roborandis* utilia & *congrua* sunt. Præterea ex observationibus medicis constat, quod *salubres* osculorum effectus interdum vi cooperantis *imaginationis*, aut flagrantis desiderii adscribi debeant, qualem casum allegat ROMMELIUS in *A. N. C. Dec. 3. an. 2. obs. 218.* sub tit. *tertiana basis curata*: qua historia, recensetur juvenem quendam, pertinaci tertiana diu laborantem, nullo remedio levatum, ne dum curatum, ardente desiderio osculandi certam & pulchram virginem correptum, voti sui compotem factum, ab eadem diuturna febre inde liberatum fuisse: addit author ille p. 340. 341. *an osculis, basis & suavis medicinalis virtus sit adscribenda*, penes alios *judicium esto*: quanquam non dubitandum cum animi perturbata, ut *quotidie experimur*, multas & magnas in *œconomia animali* causentur alterationes, ea etiam non parum ad *curationem morborum conferre possit*: pergit porro. Recordor me legisse casum *cujusdam febre pestilenti, vel potius peste ipsa periculossime decumbentis, qui morbo gravissimo non obstante, ab amplexibus amatoris & cohabitatione Amarillidos sua sanitati fuit restitutus: cum tamen grassantibus istiusmodi contagiosis & venenatis morbis, re & voluptate venerea, nihil*

pernis.

perniciosus a practicis censeatur: quem casum PAULLINI allegat & amplificat in Philosophischen Feyerabend obs. 29. tit. Ein langwierig Fieber mit einem Ruß im Hury völlig curiret. Adminiculis partum facilitantibus annumerat LANGIUS disp. de animi commotionum vi medica §. 36. animum erectum, bilarem, de quo inquit: parant vero illum solæ adborotationes, aut oscula tremebunda a marito inflata, sæpe felicius, quam confortantium ac analepticorum apparatus omni.

§. IV.

Quod autem oscula facile *perniciosa* evadere queant, nunc in ordine indicandum & demonstrandum erit. Quorumcunque igitur *valetudinarios* aut ægrorum status præternaturalis cum officio *pu'monum, oris, faucium & naribus* peculiarem connexionem habet, horum *oscula, aliis data, nociva & sanitati alterius* perniciosa esse possunt & solent: nam *os ori* admotum aut *expiracione* & halitu *morbofo*, aut plane *contagiofo*, aut *salivæ* mutua *commixtione*, aut proximo & *immediato contactu* *morbifica* seminia & *effluvia* propagare & *communicare* solet: quod enim ad *expiracionis* rationem attinet, tunc *varia* effluvia e *pulmonibus, trachea, larynge, pharynge, œsophago, palato, naribus* & ipsis plane *cranii sinubus* exhalant, quæ interdum *adversa & nociva* sunt. Nunc autem in ordine notandum est, quod nonnulli homines partim ob rationem *temperamenti*, præcipue *melancholici & choleric*, partim ob qualitatem *vitæ generis, diætæ & regiminis* magnam *massæ sanguineæ*, indeque etiam *rotius corporis impuritatem* acquirant, id quod ex ipsius *sanguinis, transpirationis insensibilis, sudoris & expiracionis* favore manifestum

stum evadit: varia hujus observationis testimonia allegare possemus, sed pauca sufficiant *conf. GALENUS Comment. in 6. Epidem. 4. t. 25. Marc. Pansa de Vita prorog. Part. Theor. Spec. c. 40. n. 12. p. 160. Rod. CASTR. L. 3. de Meteor. Microcos. cap. 4. MAYS Prax. Chir. dec. 2. obs. 6. Sim. PAULI de febb. malig. p. 15. HAGENDORN Cent. 3. hist. 93. GARMANN. de mirac. mov. L. 2. tit. 8. ff. 27 29. Zac. LUSIT. Pr. adm L. 3. obs. 44. & talis mephitis puro homini osculis, balitu, offlatu & saliva communicata, non solum adversa & molesta, sed plane perniciosa & sanitati præjudiciosa existit: BARTHOLINUS in Act. Hafn. Vol. 3. observ. 19. pag. 30. historiam recenset de scæmina perditissimo fœtore inquinata, cujus causam in vitioso sanguine quærit & accusat: similem observationem allegat HAGENDORN in A. N. C. Dec. 1. an. 2. obs. 191. & in suis historiis de fœmina fœtore perditissimo, de qua refert, quæcunque etiam manibus conrectat, vel vestimentis attingit, ejusmodi experiuntur fœtorem, plus quam cadaverosum: in priorum observationem ita commentatur SACHSIUS in Scholio: norunt mecum viri plurimi nostræ urbis, litterarum quendam, qui tantum de corpore suo fœtorem emisit, ut cum aliquot ante annos theriaca misceretur, & tot odorata ingredientia, una cum oleis destillatis, opobalsamo succedaneis pistillo agerentur, attamen fœtor in hypocausto odoratis prævaleret, & nares adstantium graveolentia cadaverosa feriret. Talis fœtor nonnullis plane nativus evadit, ut illis nullam noxam afferat, sicut id nonnullis animalibus familiare est, velut hirco, cimici, cantharidibus, mariti fœtidæ ständer Ward, quale etiam animal illud Brasiliense est, cujus *Erasm. FRANC. in Guines. und Americ. Blumen-**

C

Pusch

Pusch P. 1. p. 81. sq. meminit, quod *venenosum* fetorem, pro
armatura sua, emittit: talem historiam de *scemina fetore*
rem cadaverosum exspirante eumque *hereditarium* a matre
 fetorem cadaveris sub graviditate averfante communica-
 tum, recenset B. GERBER in *unerkannten Sünden* P. 3 c. 13.
 p. 184. sq. pertinet huc historia, quam HORSTIUS commemo-
 rat *Lib. 2. Sect. 10. Ep. p. 500.* An igitur *oscula* cum *rali-*
bus personis communicata, *munda, grata, suavia & salu-*
bria sint, facile judicare licebit, dum *volatilis* talis hali-
 tus, *aliis* plane *peregrinus* simulque non tantum *adversus*,
 sed *personali* mixtioni humorum totiusve reliqui corpo-
 ris *damnosus & pestifer* evadit. Ejusmodi *individualis*
impuritas non modo *salivali*, velut valde *fermentabili* hu-
 mori se immiscet, ideoque cum *osculo* cito communicatur,
 sicut *rabiosorum* hominum & animalium morsus *celerri-*
mam infectionem causantur, ut & *venenatorum* animalium
 morsus, *citatissimam* virulentam inquisitionem propa-
 gant, sed & quippe *specifica impuritas* alteri homini in-
 finuata certissimam noxam infert: etenim si *roza massa*
 sanguinea tali *fetido* inquinamento *infecta* est, *omnes* sa-
 ne partes corporis *fluida & solida* eadem impuritate la-
 borant, ut cum *rali* homine *haud secure*, velut cum pesti-
 lentiali & leproso propius conversari *salubre & consul-*
tum sit. Ita etiam ex nonnullorum *Sudore* judicare licet
 de *intemperie* totius *massæ sanguineæ*: id confirmant
 multorum medicorum observationes & testimonia, de *fa-*
tido *Sudore universali & particulari*, videlicet *pedum, ala-*
rum &c. cujus fetoris *causas* indagare & indicare hoc lo-
 co non placet, id saltem significamus, quod *proximior*
 conversatio cum istiusmodi hominibus, nec *ruta*, nec *sana*
 fit:

fit: id quod etiam de *ralibus* osculationibus sentiendum est. *conf. PLATERUS Pr. Tom. 3. de Sordidis excretionibus. WILLISIUS de Morb. convuls. cap. 9. A. N. C. Dec. 2. an. 7. app. p. 134. RIEDLINUS Lin. Med. An. 1. Aug. obs. 19. p. 251. aliique.*

§. V.

Ab eadem ex parte causa, videlicet universali *Sanguinis impuritate*, vel *generica*, vel etiam *specifica* & hac quidem aut *Scorbutica*, aut *Venerica*, aut *purpurata*, aut alia, provenit, ut variae *fœminæ*, tempore *mensum fluentium* & sibi & aliis *adversum* emittant *favorem*, qui non solum *olfactum male* ferit, sed *sensibilibus* personis *insalubris* evadit: *oscula* igitur a *ralibus* fœminis data aliquando causantur *nauseam*, *cardialgiam*, *vomitum*, capitis *dolorem*, *pustulas oris* &c. describuntur tales fœminæ *menstruatæ* fœrentes a *VALENTINI Prox. insoll. Part. I. in Nosocom. academ. Cas. XI p. 621. PAULLINI Cent. 2. obs. 96. Marr. LESTERO de Humorib. cap. 45. p. 416. LENTILIO in Eteodr. med. Pract. p. 34. Bresl. Geschicht 24. Vers. p. 456. SCHÜRIGIO Parthenol. Sect. 2. c. 10. §. 5. p. 217. sq.* undecunque autem hic fetor ortum ducit, sive a *vitiosa diata*, sive *provis moribus* & *animi parhæmaribus*, præcipue *ira*, *laesiviam*, unde etiam *decolores* *Menses* proveniunt, sive *mallo regimine*, s. *labe uteri*, sive aliunde, ita tamen ille *rotum corpus* inficit, ut eo tempore, quo ingruunt atque succedunt *peculiaris alteratio omnium functionum*, ad *œconomiam vitalem* pertinentium, contingat, inde etiam evenit, ut *oscula* a *ralibus* fœminis illata, aliis *subjectis*, imprimis *sensibilibus* & facile corporis *alterationibus* *obnoxii*, *noxam* quandam inferant: *magnus enim uteri con-*

C 2

sensus

sensus cum reliquo corpore occurrit, quem seorsum explicavit BAYLE in diff. de Consensu uteri cum reliquis partibus, quem consensum etiam confirmat PAULLINI Cent. 3. obs. 31. de fetore ex balneo spirante, a tuberculo in uteri vagina proveniente: quare WILLIUS tr. de itineribus philiatorum germanorum p. 135. adeo impurum describit menstruum sanguinem: quemadmodum genitalis liquor in libidinosæ scæminis largius sub Mensium successu ad uterum profluus, cum calido sanguine menstruo mixtus, eximum orgasmum, indeque proveniente volatilem exhalationem, in sanis subjectis sec. quorundam opinionem calendula odorem, qui tamen haud gratus & suavis est, referentem, causatur, in aliis autem fetorem manifestum excitat; quare menstruatæ scæminæ facile vel proximiori sua præsentia, vel contactu, afflatu, aut manuali tractatione substantias facile alterabiles & mutabiles, præcipue autem fermentabiles, aut magis, aut minus offendere solent, ut sunt teneri flores, vinum, syrapi liquidi, aquæ destillatæ suaveolentes &c. cum hac observatione convenit alia analogia, quando subjecta utriusque sexus affectu suo valde lasciva hircinum emittunt fetorem, unde hircum redolere dicuntur homines, præcipue adolescentes, dum coire incipiunt, vid. SINIBALDUS in Geneantbr. Lib. 3. tr. 3. c. 9. p. 311. ZACCHIAS Qu. Med. Leg. L. 1. tit. 1. qu. 4. n. 42. 43. L. 3. tit. 1. qu. 2. n. 5. MARTINIUS Lex Philol. voc. Hircus inquit: hircus odor axillarum instar hircorum fatens, qui fetor in libidinesis ex sudore, pilis alarum adhaerente, gravis percipitur. conf. FOESII æconom Hipp. voce τῆράνος, quam accepta igitur, grata & salubris ab ejusmodi graveolentibus expectanda & admittenda sint oscula, facile judicare

dicare licet: de quibus illud PAULLINI valet in der Zeit fürhenden Lust P. 2. *obs.* 15. p. 137. Die alte triefaugige Knochen-Thiere (i. e. Kinder-Wärterinnen) meynens ja herglick wohl, wenn sie den Kindern ein Schmäkgen geben, und dadurch zehn Unheil an Hals werfen: nam talis *færida* humorum qualitas sua *pravitate* duplicatur in ore, ob commercium & miscelam *salivæ*, quæ impuritates assumit atque auget, dum intestinum, præcipue fermentativum motum variis liquidis conciliat: *conf.* BOHNIUS *disp. de Mensur. univers. anim.* §. 9. BLANCARD. *Opp. Med. Tom. I. instit. medic.* c. 7. p. 211. MEIBOM. *disp. de chylif.* §. 60. LISTER *de Humor.* c. 12. BOERHAAV. *instit. med.* Nec negandum quidem est, quod sec. ARISTOTELEM *Lib. 13. probl. 8. & 10.* fætor a *prohibita transpiratione* proveniat, quando excrementitiæ sulphureo-salinæ substantiæ ex parte volatiles denuo massæ *sanguineæ intermiscenitur* & in illa *novo impuritatam augmento* deteriorantur, ut interdum *periculosi* inde morbi oriantur; nihilo tamen minus *invinsecus* pravi tales humores *generantur*, quin ad sanguinis *depravationem* & insignem *intemperiem* contribuunt, unde ab HIPPOCRATE & aliis post illum *præcis* medicis *viriosus*, impurus & *færidus mensum* status, corruptæ & putridæ alicui affectioni adscriptus fuit, quoniam sec. antiquorum sententiam *fætor* pro *putredinis comite* & pro genie habitus fuit.

§. VI.

Cum oculis porro communicantur *inquinamenta* & *miasmata* variorum *morborum*, imprimis *infectionis scorbuticæ, venereæ, purpuratæ, petechialis, scabiosæ, leprosæ, pestilentialis*, & aliarum *contagiosarum* specierum: quarum-

quarumlibet enim harum afflictionum *materialis* fomes, ita *subtilis* est, ut non modo *volatili* qualibet tran- & expiratione in *alios* transferri, sed & *salivali* vehiculo & *oris* afflatu atque halitu facile propagari valeat: ideo plurimis prædictorum familiare est, ut *ulcerosa* infectione, *Salivazione*, tumoribus &c. videlicet *stomacace*, *apthibis*, *angina*, *metastasi parotitica*, actualibus *ulceribus*, excrecentiis &c. complicantur, sicut *immediate* exhalationes illæ specificæ, *malignæ* ex ore in os communicantur: quod *Scorbutus* per oscula propagetur, commune testimonium fere omnium eorum probat, qui de *Scorbuto* peculiari studio egerunt, quo præcipue referimus SENNEKTUM *Prax. Med. L. 3. P. 5. Sect. 2. c. 3.* HORSTIUM *tract. de Scorb. §. 18. & in Opp. Tom. II. Lib. 7. obs. 34.* DRAWITZ. *lib. sing. de Scorb. p. 43.* FONSECAM *Tom. I. Conf. 2.* ROLFINCK. *in Epiz. Method. cognosc. & cur. L. 3. c. 12.* MARTIN. *Lib. de Scorb. p. 60.* Engelinum, SCHENCK. *Genarb. Dec. 4. disp. 8.* SCHURIGIUM *in Sialog. c. 5 §. 5. p. 172.* & innumeros alios: nec multis testimoniis opus est, quod *venereo* infectio brevissime, *facillime*, efficacissime & celerrime *osculis* transcendentalis evadat, cujus *miasma salivali* humori imprimis accommodatum existit, quare ut plurimum cum illa lue *faucium* afflictiones conspirant, iterumque sec. communem morem per os *largiori salivæ* excretionem hoc inquinamentum *eliminatur*. Et quoniam hoc *venereum* miasma non solum ad *fermentativam* extensionem, sed & *volatilem disseminationem* valde proclive est, ideo sub *osculis halitu & saliva* proxime in *alterius* os transfertur, ac illico denuo *immediate* cum *nova* nondum infecta saliva permiscetur, indeque cito *longe lateque* per *reliquum* corpus

corpus distribuitur: testes hujus observationis plurimi illi sunt, qui *bujus Luis genium specialius* explicaverant, quorum varios allegavit SCHURIGIUS *loc. cit. §. 6. p. 174. sq.* Et quis dubitare ulla ratione poterit, quin singuli *alii contagiosi*, præcipue pestilenciales morbi præter *alios* modos etiam certo & cito cum *osculis* transferantur, siquidum *expiratio* talium ægrotantium communiter *fetida est*, ideoque iterum cum *saliva effluvia maligna* citissime corpori hominis, adh. comparate *puri*, insinuantur: e multis testium hoc loco provocamus ad MERCURIALEM *Lib. de decorat. c. 29.* FERNELIUM *Pathol. Lib. 4. c. 17.* GARMANUM *de mirac. mori. Lib. 2. tit. 2. §. 33-35.* Non male igitur sentiunt varii medici, quod *miasma pestilentielle*, aliunde *contagiosum* epidemicum ex parte cum *Saliva* corpori *insinuetur*, hinc etiam præcipiunt, ut ad *præservandam* pestilentialem infectionem *sani* adhuc homines frequenter *Salivam* *exspuant*, vid. BAGLIVUS *de fibra morrice*, BOHNIVS *in offic. med. dupl. P. 1. c. 15. p. 325.* A. N. C. *Dec. 1. an. 10. obs. 170.* SCHURIG. *loc. c. c. 4. §. 50. p. 152 sq.* Quod *purpuræ* seminio infecti *specificam volatilem* massæ sanguinæ intemperiem contineant, testatur *sudor* eorum valde *penetrans*, quo inquinamento etiam *saliva* contaminata est, quod seminium propterea & *balitu* & *salvati* aspersione sub *osculis* transfertur, & non tantum in alterius corpore *eandem specificam*, sed aliquando *magis perniciosam* noxam dat & excitat. Haud aliter sentiendum erit de *Scabiosorum*, *leprosoorum* aut *maligno ulcere* laborantium qualitate corporis *contagiosa*: de quibus affectibus attenti & periti medici sufficienter testantur, quod *eadem contagiosa* qualitate in *aliorum* corpora propagentur: nam ipsum illud

mias-

miasma æque subtile, mobile & volatile, deinde copiosum & per omnes corporis partes fluidas & solidas diffusum est: quare salivæ humor & organa salivæ secretioni, collectioni & translationi dicata, hoc inquinamento infecta sunt, ideo ejusmodi ægrorum *expiratio* quoad odorem & saporem alterata, imo plane fetida & adversa observatur, & oscula eorum æque nauseosa & perniciose esse solent: quidquod observatio medica selectis casibus testatur, *præmaturam fonticulorum* aut chronicorum ulcerum *consolidationem*, aut *ptyalismum*, aut *salivæ & expirationis* depravationem provocasse: sicut vicissim nonnulli *ferores fonticulis aperti* iterum correcti & curati leguntur. *conf. Zac. LUSIT. Pr. adm. L. 1. obs. 102.*

§. VII.

Selecta porro atque memorabilis observatio practica est, qua *Phthisis* sæpe *contagiosa* deprehensa fuit, de qua SCHURIGIUS multa testimonia congregavit in *Spermatol. c. 12. ff. 8. p. 559 sq.* huc quadrat assertum *Arnoldi VILLANOVA- NI in Specul. introduct. medicinal. c. 88. de reb. contr. nat.* ita inquietis: *omnes illi morbi sunt contagiosi, qui corporibus imprimunt ex approximatione ipsorum ad corpora patientia, morbos illos & hi communiter sunt lepra, scabies, variolæ, febres pestilentiales, apostemata venenosa, maxime in locis angustiis, epidemia, phthisis, baras & scrophæ: illustrat præsentem annotationem demonstratio Zac. LUSIT. in Prax. Histor. Lib. 2. c. 10. quæstione: utrum phthisis sit morbus contagiosus, asserentis, in hoc affectu concurrunt omnes ad contagium conditiones requisitæ: vapor enim qui ab ulcere pulmonis per parentes exhalat respirationis vias, est putridus, lentus, facile insidenda parti adharens, malignus*

gnus & eructatus per expirationem, ex pectore similem affectum producit in alieno corpore fere enim ad fomitem pbrifici, renascitur pbrificus, & sic de cæteris, ob sympathiam, quam unum membrum cum alio habet, conf. P. ZACCH. Qu. M. Leg. Lib. 9. tit. 10. qu. 4. num. 7. Id igitur certum est, quod pbrifici valde feridum halitum emittant, quo cum effluvia copiosa terra ulcerosa expirant, quæ ab aliis sanis, frequentius & proximius cum ejusmodi ægrotantibus converfantibus, intra pulmones inspirantur, ac illico ob convenientiam substantiæ laxioris membranosæ similem effectum ulcerascentem & depascentem edunt: talis translatio & communicatio ejusmodi corruptelæ facilius, certius atque citius contingit, quando sani homines cum ægris talibus ex uno vase bibunt, aut crebrioribus osculis se mutuo amplectuntur, adeoque immediate feridum illum halitum proxime e loco morbofo in alterius & proxime ad pulmones sanos transmittunt. Simile quid contingit, quando quidam homines ulcera maligno scorbutico, venereo, cancrofo, fistuloso in capite, collo &c. laborant, unde sub mutuis osculantibus amplexibus exhalationes tales malignæ in alia corpora transmigrant: in quam seriem contagio propagandorum affectuum quidam strumias ulcerascentes referunt: conf. Zac. LUSIT. M. P. H. Lib. 1. histor. 84. quæst. 49. ubi asseritur & demonstratur, Struman esse contagiosam, quo loco auro profitetur: si locus cutaneus & exterius est, quia magis integra minusque mutata efflata aura, facilius inficit vicinum corpus: hinc struma, tinea, scabies, elephantia, gallica lues, impetigo & multi alii cutanei morbi promptius contagium inducunt, quoniam præter vaporem lentum & pravum partem occupant externam. Et quid

D

de

de illis dicamus, qui *interno Sphacelo, ulcere cancroso uteri*, *ædo & chronico fluore albo* laborant, aut qui *phibris & veneno infecti* sunt, qui non solum abominabilem *faetorem* e loco affecto & externo corpore, sed etiam *balitu* suo emittunt, quas *perniciosas* exhalationes variis modis, quin ipsis *oscularionibus* disseminare *aliorumque* corpora *inficere & morbo*so affectu lædere solent. Præterea cautela commendanda est, ne facile *epileptici* homines vel *brevi ante* insultum, vel *sub illo*, vel *mox post illum* osculis foveantur, nam *salium* miserabilium personarum *saliva* valde commovetur & in vehementem *orgasmum* conjicitur, quæ *aliorum* adspersa labiis omnino *perniciem* causatur: licet nonnulli *sec. fictitiam* theoriam de *Archæo* irato & furioso cum sputo & *inspiratione in epilepticos* *preservationem* contra Epilepsiam procurare non vereantur, de quo *superstizioso* experimento *vid. WEDELIUS in Exercit. Med. Philol. Cent. 1. Dec. 4. Exerc. 8. & in A. N. C. Dec. 2. an. 6. obs. 213. de Morbo insputato & Mercurialis in Medic. Pract. L. 1. c. 26.* attamen ipsum *Epilepticorum spulum* glutinosum & *spumosum*, utique *noxium* manet. Porro hominum *gravi melancholice* gradu laborantium, aut *furiosorum* *Saliva* valde incitata & *orgastica*, æque ac *animalium rabiosorum* salivalis humor, qui alias in hominibus pariter ac brutis sub hoc affectu *largiter* ad *fauces* profluit, maligna, *contagiosa & morbifica* est, quale exemplum allegat *PALMARIUS de morb. contag. p. 329.* haud securum igitur est, a *salibus* subjectis *oscula* accipere, aut iisdem ferre, ne *idem* malum in mente sanos transferatur: quæ observatio cum *Hydrophobie* translatione per *oscula* confirmatur: plurimi igitur *Scriptores*, qui *hujus* fontici affectus

fectus historiam recensent, hujus etiam observationis mentionem injiciunt; multos tales testes allegavit SCHURIGIUS in *Sialogia* c. 6. §. 28. 29. & c. 7. §. 36. Haud aliter judicandum est, de hominibus *extremo iræ* furore flagrantibus, quorum *saliva* æque *perniciosa* est, unde cum illis oscula miscere, aut illos osculis tranquillare & lenire velle, *nunquam salubre* est: hinc experientia probat, quod Hydrophobia etiam a *vehementi indignatione* orta sit: *conf. A. N. C. Dec. 3. an. 10. app. p. 249. A. E. L. An. 1707. p. 147. An. 1706. p. 456. SCHURIGIUS l. c. c. 6. §. 14.*

§. VIII.

Quam *adversus*, *nauseosus* & *inensus* sit *fætor oris*, multa probant testimonia: *domestica* observatio est, quod variis hominibus saltim in domestica aut *populari* conversatione & familiaritate *halitus oris cepaceus, olliaceus, tabacinus, castosus*, aut *spiritu ardente* referrus, valde *fastidiosus* & *nauseosus* existat, ut propterea ab ejusmodi fæto-rem spirantibus alii discedere teneantur; quare ap. Græcos, illis, qui allium comederant, prohibitum fuit, templa Deorum intrare; referente ATHENÆO *Lib. X. Dipnosoph. cap. 16.* & Job. MEURIO *Lib. 3. arb. bibl.* Tanto magis autem *oscula* tam *færida*, *adversa* & *noxia* sunt, si *purida* & fœtentes tales expirationes ab *ulcere pulmonum*, aut *oris scorbutico, venereo*, aliove *maligno*, a *gingivarum* & dentium corruptione, ab *ulcere narium* (de quo fæto-rem hinc proveniente *vid. P. ZACCHIAS Qu. M. Leg. L. 8. tit. 1. qu. 8. n. 7. & u. cum not. Franci*) similibusve causis proveniunt; quales varias docte congeffit FRITSCH in *Theol. Jurist. Medic. Geschichten* P. I. *Gesch. VIII. p. 268. sq.* talia igitur oscula activo & passivo respectu fugienda sunt: ita RIED.

LINUS *Lin. Med. An. 3. obs. 20. p. 629. Mens. Septembr. de oris fetore, vomitum movente testatur: quando halitus oris fetore quodam molestus est, quando tales homines hircum olent cum quibus conversari opus habes, quod quidem variis de causis contingere solet, semper vero de latentibus in tali corpore corruptis & peregrinis salibus foeculentibus humoribus testatur, tantum abest ut profer ejuscemodi halitus, ut potius varia mala eodem mediante & aliis communicentur: obsignat denique hanc historiam tali monito & cautela: tu vero qui ejuscemodi homines evitare non potes, aut faciem averte, aut alio modo ab iisdem te muni, si narrata & etiam graviora mala avertere volueris. Maxime autem fugienda sunt oscula hominum impura diuina fruentium, pravam concoctionem tolerantium, cruditates purridas, biliosas & acescentes in ventriculo continentium, imprimis verminosorum, immundos sordidosve dentes servantium, quibus ex ore rancor & pædor, velut e cloaca, exspirat, imprimis præcavendum est, ne veterula pusionibus ministerium famulitium præbentes, hosce foecidis suis osculis rostro suo porcino talia damna communicent, sicut aliquoties contingit, ut verminosa semina & inquinamenta tali modo propagentur. Neque tutum est, ut agrî corpore impuro & humoribus valde impuris præditi, aut qui antea pravum, intemperatum, immundum, incaustum, minusve sobrium vitæ genus servarunt, aut febribus malignis, aut hecatica, biliosa laborant &c. oscula distribuant. Sic etiam plurimi gibbosi, ob asthmaticum statum & inordinatum transitum sanguinis per pulmones aliasque causas, ut plurimum fetentem halitum habent, testantibus FORESTO Lib. XIII. obs. 2. SENNERTO *Pr. Med. Lib. 2. P. 1. cap. 19.* & FRAN.*

FRANCO *disp. de balitu humano Sect. 2. c. 12.* qui propterea aliis adversi & molesti sunt, *deliculis* autem & sensibilibus aliquando plane osculis aut *expiratione* sua noxam afferunt. *Mortuos* denique osculis, ori eorum impressis, comitari *haud securum* & salubre est, quid quod apud Romanos *superstitiosum* fuit: *vid. Alex. ob Alex. L. 3. genial. diev. cap. 7. fol. 177* cujus consuetudinis causam allegat *Job. KIRCHMANN Lib. 1. de fun. Rom. c. 5. p. 25. quemadmodum peregre abeuntes sic etiam morientes osculo dimitteudos censuerunt: hinc apud ipsos in proverbium transivit: obiit non obiit: vid. GARMANN. de Mirac. mort. Lib. 2. tit. 2. §. 30. sq.* Minime omnium probari potest, si morbo maligno defunctis oscula dantur, in quibus nihilo secius e *variis ostiis* contagionis vapores exhalant, *conf. DIEMERBROECK de Peste L. 1. c. 10. p. 48. & L. 4. hist. 45. p. 218.* qui alias facile eodem malo & miasmate inficiunt: quale testimonium profert *RIEDLINUS Lin. Medic. An. 2. Jan. obs. 25. p. 39. tit. basia mortuo infixa contagiosa.* Incidit adh. in mentem memorabilis observatio, quam *MAJOLUS in dieb. Canic. Tom. 1. coll. 3. tit. MULIER. p. 43. a. ab init.* de osculo ob *imaginationem mortifero* sequentibus refert: *novi adolescentulam ingenuam, quam cum is, qui a parentibus ipsius sponsus fuerat delectus, ipsa inscia, furtiva quadam familiaritate deoscularus fuisset, intra unius hora inter vallum, ramesi summa optimaque valitudine perit. Tanta sese afferebat vi imaginationis, velut admissa turpitudinis. Quamobrem ne cognatio, quam jam jam stauerant parentes cum adolescente morte ejus eludere tur, alteram sororem paulo juniorem eidem adolescenti desponderunt.*

§. IX.

Hæc tractatio adh. in fine in memoriam revocat

D 3

quæ.

quæstionem forensẽ, an oscula fetida, morbosa, suspecta, aut
 reliquus fetor alicujus subjecti causam dissolvendorum spon-
 saliorum, aut ipsius matrimonii det; quam ira decidendam
 judicamus, quod si causa hujus vitii medica arte plene cu-
 rari poterit, nulla dissolutio locum habeat, si vero tale ma-
 lum radicarum, diuturnum, hereditarium, cum alio intri-
 cato vitio complicatum, ideoque plane incurvabile extiterit,
 aut si tale malum dissimularum, fucarum & certis palliari-
 vis mediis aliquandiu absconditum & correctum fuerit,
 quod tamen radicis extirpari & curari non potest, tunc
 justam & certam causam istiusmodi dissolutionis præbeat,
 imprimis autem si tale vitium ante sponsalia & matrimo-
 nium præsto fuit: hinc STRUVIUS disp. de Jure divortio-
 rum c. 5. n. 24 inquit: notandum de fetore balitus, licet gra-
 vissimus & plene intolerabilis sit, nunquam sufficiens dissol-
 vendi matrimonii existat, bene tamen sponsalia, sub hac ra-
 men limitatione, si sc. fetor gravissimus & adeo molestus, ut
 sine nausea alter alteri jungi non possit & sponsalibus super-
 venerit, nec antea extiterit, alias sibi imputabit conjux, quod
 non obstante fetore hæc contraxerit sunt verba STRYKII
 de Jur. Sens. disp. 5. cap. 2 n. 10 sq. p. 297 qui conferendus:
 vid. VALENTINI Pandect. Medic. Leg. P. 1. Sect. 2. cas. 10.
 RICHTER digesta medica Dec. 6. cas. 5. p. 315. FRITSCH. l. c.
 p. 274. sq. P. ZACCH. Qu. Med. Leg. L. 9. tit. 10. qu. 5. n. 15. sq.
 Ex singulis hætenus dictis patet, quam prudenter & cir-
 cumspecte cum quibuslibet osculis sive reconciliatoria, s.
 valedictoria, s. conjugalia, s. observantia, s. clementia, s. re-
 verentia, s. religiosa, s. mystica, s. profana fuerint, proced-
 endum sit. Denique ad illustrandam præsentem tractatio-
 nem iterato commendamus Peetri MÜLLERI dissertationes
de

de osculo Sancto & nocivo, ut & D. Pauli ROMANI *dissert. de osculis*, Erasmi. FRANC. Rube-Stunden P. III. vv. 5. p. 134. sq. de venenoso osculo, Jac. HERRNSCHMIED *Osculologiam*. RITTERSHUSII *diss. de Osculis*. Mart. KEMPIUM *de Osculo in genere & de osculo Judæ*. NICOLAI *Exercitium philolog. de osculis*. Veneramur tandem religioso osculo divinam bonitatem, quod præsentem laborem benedictione sua & bono successu prosequi ac comitari voluerit: rogamus in super Optimum & celestem rerum humanarum moderatorem, ut singulis nostris probis & honestis conatibus prosperum largiatur progressum eosque ad salutarem dirigat

F I N E M.

NOBILISSIMO ET DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO

Μακαρίστῃται precatur

P R Æ S E S.

DE osculo hypocritico illud ISIDORI *Lib. X.* valet, quod a tali detur, qui *dum intus malus est, bonum se palam ostendit* & more antiquorum in spectaculis sub contexta & larvata facie, alium animum offert, & qui *falso vultu incedit, simulatque quod non est*: quemadmodum autem talis simulatio omnibus probis & honestis mentibus fœda & detestabilis est, ita illius maliciosus fucus & dolus facile summa cum ignominia manifestus evadit, ut
huc

huc CICERONIS effatum quadret *Lib. 2. offic. Ve-
ra gloria radices agit, atque etiam propagatur: ficta
omnia celeriter, tanquam flocculi decidunt, nec simu-
latum quicquam potest esse diuturnum*; tale igitur o-
sculum merito cum *Lael. Bisciola boar. subciv. L. 7.
c. 13. proditorium* nominare possum, quod mortife-
rum est, & dum vitam, commoda, & salutem aliterius
simulat, mortem tamen, damnum ac oppressionem
intendit, ut interdum Judæorum & Romanorum
oscula, sic dicta *Emortualia*, ex hac vita migrantibus
data, ingenua magis fuerint, teste KIRCHMANNO
*de funer. Roman. Emerico CRUCEO in Commentar.
in Statium & Bourdelotio in not. ad Heliodor.* Sicut
autem oscula, morali simulatione corrupta, pernicio-
sa sunt, ita alia sincero animi affectu distributa, phy-
sica ratione alteri tamen noxam inferre, & homi-
nes cariosis aut verminosis dentibus præditi, cum
osculis eandem labem aliis communicare solent; in-
ter alias causas, quibus contagium tenellulis infanti-
bus inferri, indeque etiam latius disseminari solet,
oscula talia nonnunquam accusanda sunt: ita mihi
constat nobilis familia, in qua tragicum tale malum
hoc modo per octo personas propagatum fuit, dum
nutrix, venerea lue infecta, hanc impuritatem in la-
ctantem infantem transtulit, unde idem virus medi-
antibus osculis in plures germanos, ipsosque paren-
tes delatum fuit: eadem etiam via atque causa in-
fantilis & puerilis ætatis subjecta sub mutua familia-
ri conversatione varias morbosas afflictiones invi-
cem transferunt, ut propterea medici periti & sol-
liciti hanc occasionem præscindere & morborum transi-

transitus, semper acerbiores & perniciosiores, avertere queant debeantque. Quanta sit nonnullorum hominum abominabilis exspiratio, multæ historiæ testantur, quibus tamen singulis non præcociter & promiscue fides habenda erit: inter alias, perquam dubias tales, recenset MAJOLI in *Dieb. Canic. Tom. I. Colloqu. 4. p. 46. a.* de hominibus videlicet per consuetudinem venenosis subiectis enutritis & toto corpore venenosis redditis; ubi inter alia disserit *Regem Cambajæ ferunt ab infantia veneno enutritum, tantæque eum esse lethalis naturæ ipso halitu, ut vel muscas accedentes interimat solo tactu, tactu enim etiam ipso non animadvertente moriuntur, ut testatur Odoardus Barbosa.* Tales lethiferas exhalationes ex sanguine & halitu fetido pestilentiali allegat ZACUT. LUSIT. in *Prax. admir. Lib. 3. obs. 44.* quo loco ad suffragium ROD. CASTRENS. in *meteor. Microcosm. Lib. 3. cap. 4.* & FORESTUM de *febb. Lib. 1. obs. 16.* DIEMERBROECK. de *Peste Lib. 1. cap. 10. pag. 48.* aliosque provocat. Hanc observationem NOBILISSIME DOMINE CANDIDATE dignam æstimasti, ut speciali themate de *Osculo morbifico & lethifero* clarius & disertius diserveris, in quo instituto feliciores progressus facere potuisti, posteaquam in almo nostro Lyceo per quadrienne temporis spatium in Scholis probatorum Virorum selecta, exquisita ac constanti solertia profectus in Scientia & Pericia Medica fundatos ac laudabiles collegisti, egregiamque utriusque copiam atque cimelium comparasti, ut propterea ab Inclyto Medicorum ordine nostro ad adipiscendos Summos academicos honores

E

nores

nores dignus iudicatus fueris, dum non solum in consueto solemnī Scrutinio præclarum talem optimarum Scientiarum thesaurum probasti, sed & reliqua proba, honesta, modesta atque mansueta vitæ ratione inter nos Te commendasti. De hoc commendabili & laudabili vitæ academicæ decursu & honoribus Doctoralibus nunc excipiendis gratulor, optoque ut omnia Tibi ex sententia & ad bona vota atque omina felicissime eveniant, nec non sub perenni animi corporisve integritate & firmitate Præceos medicæ officium prosperrime exequaris, fructusque saluberrimos industriæ Tuæ academicæ largimesse colligas. Vale. Dab. Hal. Magdeb. No-
nis Aug. A. R. S. c l o I o c c x l v i.

* * * * *
* * * * *

Der äufre Zierath macht den Werth des Do-
ctors nicht:
Was nützt Biret und Ring und hoher Rang und Titel,
Wenn die Erfahrung fehlt und Wiz und Kunst ge-
bricht?
Ein siecher Leib verlangt nichts als Genesungs-
Mittel,
Sieht den geschmückten Arzt gar bald verächtlich an;
Wofern er ihm mit Rath und That nicht helfen kan.
Erfahrung, Wiz und Kunst und Fleis und Treue,
muß
Den neuen Doctor erst recht ins Geschicke bringen,
Sein

Sein aufgeräumter Kopf, sein niemahls müder Fuß
Muß bald Morbonens List und Mortens Macht be-
zwingen;
Wenn dieß zusammen sich in einem Arzt vereint:
Da siehet man mit Lust, daß Rath und Hülff erscheint.

Dieß ist, gelehrter Freund! igt meiner Wün-
sche Grund,
Der Du Hygeens Kunst so gründlich ausgesüret,
Daß Dich Dein muntreer Wiz und Dein geübter
Mund,
An diesem Tage mehr, als Ring und Mantel, zieret;
Des ewigen Arztes Huld sey ferner Dir geneigt:
So seh ich schon im Geist, wie hoch Dein Glücke steigt.

Iust Israel Beyer,
J. V. D. & Phil. Prof. Publ.

Gratulor eximios quos nunc acquiris honores
Cum post sudores proemia digna capis.
Hinc TIBI Victori cinguntur tempora docta
Lauro, quam grata nectit Hygea manu.
Felix ter felix vivas suavissime Amice
Ceu Libani Cedrus cresce vigeque diu.

*In honorem Clarissimi Domini Can-
didati perpetuamque memo-
riam apposuit*

J. S. John,
Halenf. Med. Cult.

Wiel

Wiel Glücks! zum neuen Doctor-Hute,
Der Geehrter Freund, er steht Dir fein.
Man hoffet von Dir vieles Gute;
Gar recht! ich selbst kan prophezeyn:
Daß Dein durch Fleiß erlangtes Wissen
Der halben Welt wird dienen müssen.

So oft als gegen Schmerz und Seuchen
Dir künfftig hin ein Sieg gelingt,
Der Dir gecrönte Sieges-Zeichen } Geld
Und hochgeschätzte Beute bringt, }
So glaub ich wünsche mit Vergnügen,
Daß Du sein oft so mögest siegen.

Hiermit wolte dem Herrn Doctoran-
do seine schuldigste gratulation
abstatten und sich zugleich dessel-
ben gütigen Andencken bestens
recommendiren

F. G. Georgi,
Oppon. Halens. Med. C.

00 A 6399

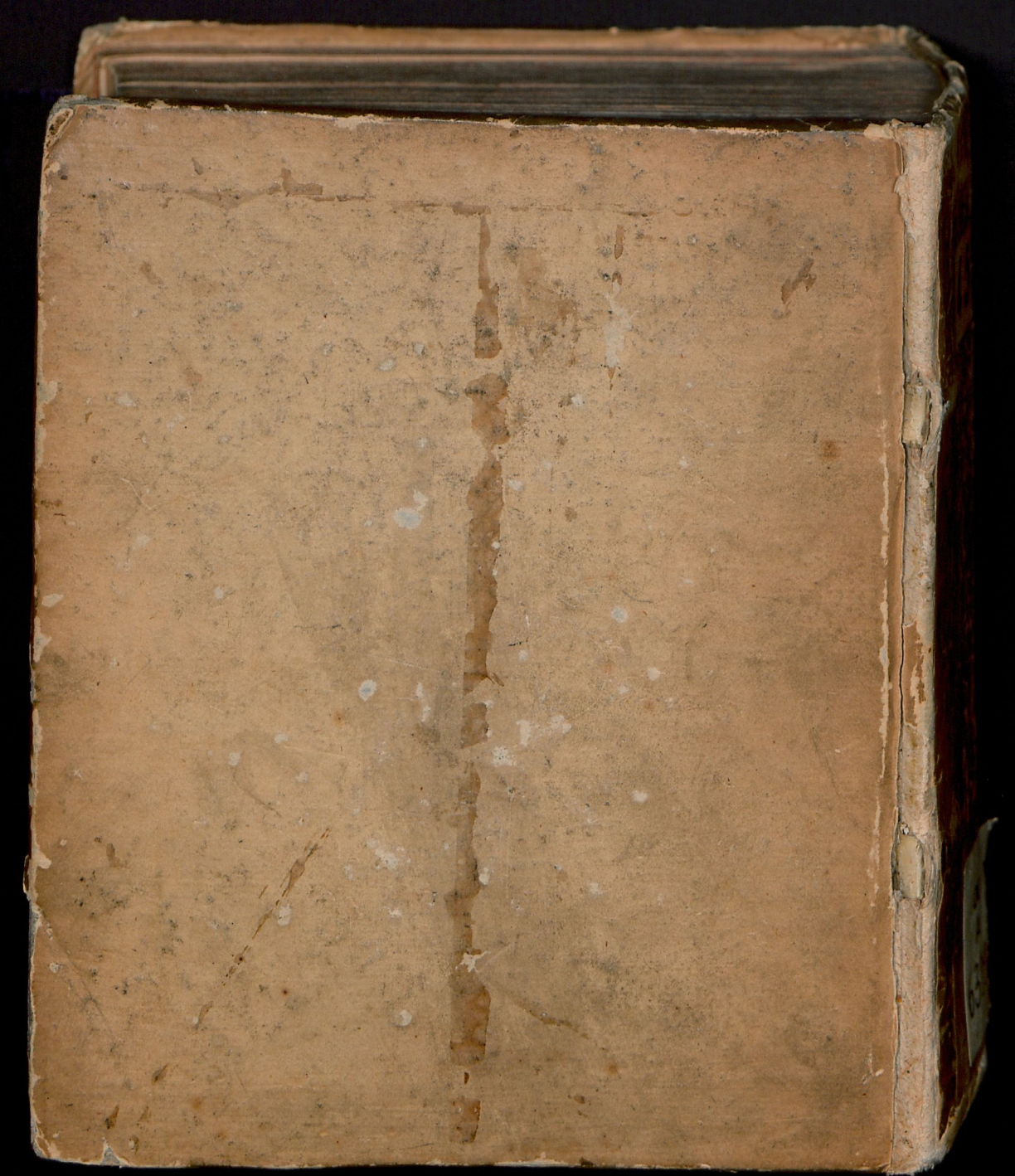
ULB Halle
002 916 584

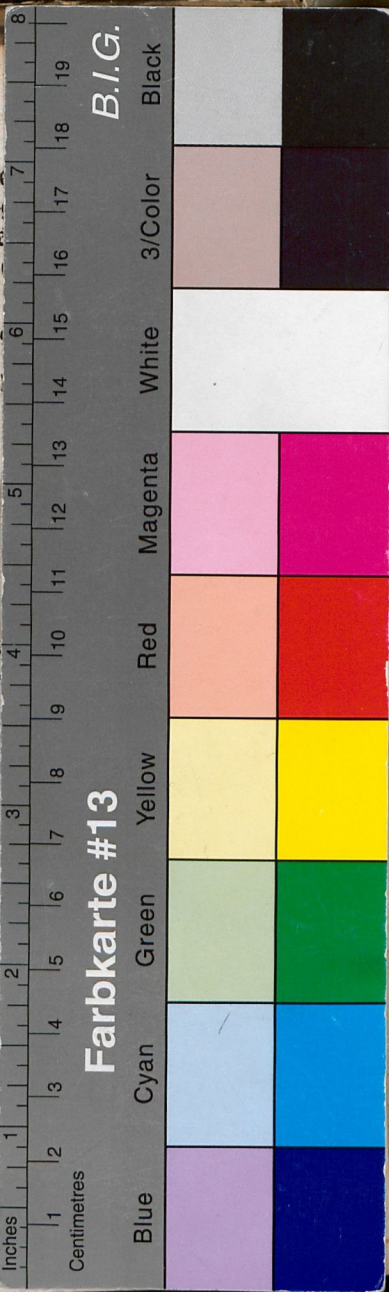

3

sb

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
**OSCULO MORBIFICO
ET MORTIFERO,**
Son schädlichen und tödtlichen Kusß,

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiöse Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E
DN. D. MICHAELE ALBERTI,
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB.
CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFES.
SORE PUBLICO ORDINARIO, etc.
FACULT. MEDICÆ SENIORE, DECANO SUO SPECTATISSIMO,
Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo, omni honoris cultu prosequendo,
PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,
HORIS LOCOQVE CONSUVETIS
ANNO MDCCXLVI. D. AUG.
Publicæ ac placidæ Eruditorum ventilationi subijciet
RESPONDENS
JOHANN GOTTLOB HENTSCHEL,
BISCHOFFSWERDA MISNICUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.